

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Peregrinatio in terram sanctam

Breydenbach, Bernhard

[Mainz], 11. Feb. 1486

[Text]

[urn:nbn:de:bsz:31-247288](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-247288)

Iste sunt insule a venecijs vsq; Rodum.

Historia

Priona q̄ et villa. distans a venecijs centū miliaribus ytalicijs. sita in //

Dssera et Aersera.		xl	
Arbia		xx	
Vega		xxx	
Nossera		v	
Tyo		xx	
Cassigo	Distans ab insula	xxx	miliarib; In dalmacia
Dressina	proxime posita	ij	
Impetina		v	
Sellia		ij.	
Tybo		xx	
Paygo		v	
Ponto duro		xx	
Santpontello		i	
Sancta maria de mela		i	
Insula grandis de zara		v	
Fruso		xx	
Insula longa	distans ab insula	i	miliaribus in Dalmacia
Zara vetus	proxime posita	vi	
Ad sanctū Clementem		vii	
Verga		v	
Northera cū multis alijs adia		vii	
centibus que hic nō nominantur.			
Insulare		xx	
Sibenigum		vii	
Calcisco		v	
Ad sanctū archangelum		iiii	
Iessulo		dimidiū	
Boita		ij	
Brasa		vii	
Lizina		viii	
Lissa	distans ab insula	xl	miliaribus in Dalmacia
proxime posita		viii	
Corzula		vii	
Kalaza		vii	
Lagusta		vii	
Augustin		xx	
Melida		xxx	
Ragus		i	
Crema		vii	
Ragusa vetus		viii	
Budua		viii	
Antiphara		viii	

Sequitur quedam comunia vocabula de ydionate sarraceno in
latinum translata.

C aput	X as	F ulgur	b arcl	A sinus	S amar
F rons	s abala	T onitru	r ad	V acca	b accara
C rinis	S har	G rando	b arath	v itulus	k hel
O culus	a yn	N ix	d elh	C apra	a nse
A uris	e den	G lacies	s ilich	O vis	g aneme
N asus	o nff	P anis	c hobif	A uca	w ofze
O s	f om	P anis	c orban	A nser	o cte
L abiu	f offe	C arnes	l abem	G allus	d ic
L ingua	l esan	C aseus	y iobn	g allina	t esese
D ens	z centi	p iscis	s omel	c olumba	k emame
C ollum	a ngel	a nis	t haye	c anis	k epb
G uttur	m abla	p isa	k ellie	c anis	k olpb
P ectus	s adar	S aba	f ul	l eo	e st
C or	k aff	l ens	a ddes	l eo	s eley
F ecor	k odet	O rdem	s aye	v esius	d ubbe
P ulmo	k ebd	f ruentiu	c hamebe	l epus	a rnepb
S tomachus	b athar	P omiu	d offaba	l upus	d ijb
V enter	k ref	p irum	e ngassa	C atta	k att
B rachiu	z ende	F icus	t hine	O us	s ara
m anus	y d	A ngurij	b athich	m ors	m aur
D igitus	z abech	p ulmentiu	t abich	m ortuus	m eyer
D orsus	d aber	O iu	k eyde	A nima	n effiz
L atus	j omb	S onus	e gep	I nfirm	g ehennem
C rus	s algt	v inu	n ebijd	C imiteriu	m eyba
G enu	r ocube	v as	v gwee	s epulcru	c aper
T ibia	k ahkeel	f ons	a yn	C alix	c af
P es	r efle	a qua	m oy	L iber	k ereb
P edica	k ehim	c isterna	b yr	a ltare	b ufel
P lanta	t arrefle	f luminu	n abar	d ucatus	d ucat
D ens	a lla	A ceru	h all	d enarius	d enar
A ngelus	m elack	C ivitas	m edine	m edius	m edit
S anctus	c addis	v illa	d ayan	T remus	t erem
D yaabolus	s agichan	C astru	c arije	F lus	g elt
R ex	m elack	E cclēsia	c amisse	B oni	s id
D ns	a rab	T emplu	b aijkel	m alum	s arr
D na	r abbe	d omus	b aije	d ulce	k ellu
N obilis	m erhesim	c lastru	b up	a maru	m orr
R usticus	v ellab	t urris	b arho	p ulcru	c ayes
A gricola	v illab	s enestra	t acta	a lbū	a bijas
S utor	e ffelch	j anua	b ab	n igrum	e fnec
S artor	b ijath	v ia	t rije	m agister	m affe

C ocus	tobach	M olitor	dahan	P istor	H erian
S eruus	abijf	A ncilla	ceryen	e piscopus	osthopff
S acerdos	schem	s acrista	k adeloch	V ir	rasok
M ulier	amara	P ater	ebb	P ater	onim
F ilius	ebn	F ilia	bencht	f rater	achb
S oror	och	a micus	mech	p ianus	nazerani
C ellum	S ama	S ol	schiem	L una	lamar
S tella	nesine	n ubis	gear	V entus	hauwa
P lunia	martir	L ux	daw	d ies	nahab
N ox	layf	T enebre	dalne	A er	sohb
P orta	bab	c oquina	madbach	c amera	mensel
I nfirmaria	maristan	C apuciu	cober	P ileus	stadrin
T unica	taub	c amisa	camis	c ingulu	zennar
C aliga	hoff	c alcus	serbul	p allium	goffara
F rigus	barth	c alor	harr	t erra	ard
M ons	ezekeb	v allis	wodin	a ger	achlyr
D itus	besta	a rbor	segara	H erba	basis
V itica	carren	S pina	schocle	c amelus	S ijmel
E quus	faras	F ur	herami	n equa	farrie
P eccator	carthij	m eum	lij	t ui	lact
V os	endom	I lle	hadac	E go	ena
I ta	ij velcij	N on	la	h odie	ylcom
C ras	gadda	c ras	buctara	p lane	svonj
S un	li	D eus	metharij	f erum	hadid
L ignu	vd	L apis	basar	I gnis	lumen
U num	wokije	d uo	etneyr	t res	telare
Q uatuor	arba	q uinq	campf	s ex	sythij
S eptem	sada	o cto	theman	n ovem	tyfza
D ecem	eyschara	v ndecim	wokytasch	d uodecim	temctasch
T redcem	telatasch	q uordecim	arbarasch	q uindcem	capstasch
S edecim	sichtasch		decem et septem		sabarasch
D ecem et octo	themantasch		decem et nouem		tijstasch
V iginti	ascharin		v iginti vnu		wokytascharin
v iginti duo	etneyntascharin		v iginti tres		telaretascharin
v iginti quatuor	arbarascharin		v iginti quinq		campstascharin
v iginti sex	sichtascharin		v iginti septē		sabarascharin
v iginti octo	tementascharin		v iginti nouē		tefzatascharin
T riginta	talatin				

In sequentes historias psatiuicula incipit felicitet.

Dobus explicitis atq; absolutis itinerarijs nostris diuo munere. haud incognu reor. quedā adiecta facere. que p̄cipue generosoꝝ atq; nobiliū animōs magis oblectēt. quibus potissimū hoc in ope moꝛē gessi talia scribendo. que eis lectu sciūq; haud inutilia sed neq; fastidiosa forent. Verū uti in primordio hui⁹ libelli cōmōstratū fuit. optarem vehēmētē p̄ter eū quē michi p̄stituerā finem principis palent etiā hūc nichilomin⁹. meo labori accedere fructū. uti ex hīs que narrauimus. deuotoꝝ xp̄icolariū animi et pectora. magis magisq; ut dies in perfidissimos et truculentissimos xp̄iani nominis et sanguinis hostes turcos videlicet et sarracenos. zelo bono cōcitaretur roboraretur accederēt. ad exterminandū eos de finibus suis vel saltem ad resistendum eis dem dū nostros occupare fines. de populari. et deuastare tēptāt audentq; q̄ libere. quippe nemine ex aduerso repūgnātē. in p̄niciem nō modo totius reipublice xp̄iane. s; et pudorē maximū. Ad huius instituti p̄p̄sitiū nō nichil cōduceret si serenissimi et illustrissimi principes. generosi strenui. et nobiles viri. ymmo vniuersi xp̄i fideles crebro resuoerent. relegerētq; vel saltem nouissima damna et exterminia plurima que p̄fidi a paucis emensis annis ymmo nostris ferme tēpōribus ecclesie intulerūt. et q̄ ea pene innumera sint neq; paucis emetiri neq; esse abscondita alicui vel parū anno so possint. tamen quo intimius orthodoxoꝝ cordibus imprimātur. paucula ex plurimis. et expaulo ante gestis huiusmodi malis nobis illatis excerpta. hīs inserenda nō ab re putauī. p̄sertim q̄ in superioribus etiā de aliquibus huiusmodi mētio habita est. Igitur de Constantinopolis et Thigroponti in primis expugnatione breuissime. postea de Rodis. vrbis obsidione latius. Ac demū ydrunti. captione sub cōpendio agam.

De Constantinopolitane vrbis expugnatione.

Anno dñi Millesimo quadringentesimo quinquagesimo secūdo ciuitas Constantinopolitana cū esset obseſsa a turcis. miserunt greci oratores ad summū pontificem Nicolāū quintū. implorantes auxiliū gentiū et pecuniarū. quos nō exaudiuit Nicolaus. indignū ducens ytaliam exhaustam pecunijs propter expensas gueraru. grauare nouis exactionib⁹. p̄maxime cū sciret grecos se suis pecunijs posse iuuare si exponere vellent cōducendo gentes. Sed nudati omni amore reipublice et tantū priuate rei sue cōseruāde intenti. in hoc inciderūt iudicium. ut victi et capta ciuitate serui effecti. res priuatas suas et publicas pdiderūt. Et q̄ habuissent. si voluissent expendere patuit. q̄ magne diuitie et thesauri multū reperi sunt apud plures p̄sonas etiā mulieres. sed cupiditas excecavit eos. De ipa autē captione dicte ciuitatis

per thurcos. Reuerendissimus pater et dñs cardinalis ruthenis epus
Sabinensis. grecus. nomine ysidorus. qui tñc erat ibi legatus pape sic
scribit qui p̄sens fuit. sed manus illoꝝ euasit ne occideretur vel capere
qꝫ ingressis in ciuitatē thurecis. habitū dimisit et apparatus cardinalis
tus et vestibus vilibus indutus inter fugientes e ciuitate se immiscuit
incognitus. et inde ad Peram ciuitatē nō longē a Constantinopoli dis
stantem. se duci p̄ mare p̄curauit. Audite hęc inquit in principio suarū
litterarū. Audite oēs gentes auribus p̄cipite qui habitatis orbem. Au
dite hęc omnia q̄ fidelem orbis partē colitis. Ministri. pastores. p̄
cipēs omnū ecclesiarū xp̄i. vniuersi quoqꝫ reges et principes xp̄icole.
ac vniuersus dñi populus cū religiosis cunctis. Audite et notū sit vo
bis. qꝫ p̄cursor veri anticristi terroꝝ princeps et dñs. seruus autē tot
dñoꝝ quot vicioꝝ. cui⁹ nomen est Mahomet inimicus crucis xp̄i. He
res rei et nominis illius primi pseudo prophete et latoris legis spurcis
sime agarenorū. filius sathane omnū flagiciosissimus. qui furis inue
ctus et insania sanguinē xp̄ianorū sine intermissione sicit. nec extingui
valet eius sitis post eoꝝ innumeras cedes. Tantoqꝫ odio cōtra xp̄m et
mēbra eius mouetur. ut eradere nomen ei⁹ de terra nitatur. Et inspecto
aliquo xp̄iano sibi obuianti se inde existimet sordidatū vt oculos ab
uiat et os immūdū se proficēs prius. Hoc igitur tā terribile et horridū
monstrū. exigentibus d̄meritis xp̄ianorū. iusto dei iudicio. in eos seuire
et crassari p̄missus. ciuitatē imperialem nouam romā. olim felicissimā
nūc miserimā et omni calamitate oppressā. Constantinopolim. diu
obsessā cepit. expugnauit. spoliāuit omnibus bonis et pene delēuit.
Quis autē vt verbis v̄t̄ar̄ prophete d̄abit capiti meo aquā et oculis
meis fontē lacrimarū. vt plorare valeā die ac nocte interfectos populi
illius. et scelestissima sacrilegia in ea captura p̄petrata. Quis hui⁹ horri
bilitatis memor nō obstupescat. nō litargicus fiat. nō p̄ dolore obmu
tescat. Nec tamē cūcta enormia explicabo. ne p̄ aures audire refugiāt
sed ex paucissimis relatis cogitetur alia. Hic nephandus. nominibus
blasphemie plenus. ciuitate recepta post decapitationē imperatoris. cū
omni sua p̄genie et nobilitate. plurimos ferreis manibus et cōpedibus
alligatos. ac collis eoꝝ funibus cinctis. extra urbem deduxit. nobiles
plebeios. monachos et monachas. mares et feminas. virtute et cōditio
ne p̄claros. vituperabiliter detraeos. mūltis iniurijs refertas vt mēre
triculas et in lupanari prostiuitas trahēbant. tanta et talia cōtra eos
agebant. quāta de brutis animalibus et qualia sine rubore fari mini
me quis valeat. Adollescuntulos vtriusqꝫ sexus a parētibus segregabāt
et diuisim de eis p̄cio negociabatur. Infantes corā genitoribus suis vt
agniculos mactabāt. Matres filijs et geniti genitricibus priuabatur.
Germani a fratribus. v̄pores a viris. nurus a socribus. ligentibus et
vlulantibus segregabatur. disūcti cōsanguinei et amici. in diuersis res
gionibus serui venditi dūcebatur. S̄ q̄ amare lacrimę. quāta suspiria.

quot clamosi singultus inter amicos et notos. que miserabiles voces
emittebantur inter tantas cedes. seruitutes. expulsiōnes. et cōtumelias
Princes barones et dñi. bubulcorū. porcarioꝝ. hominonū. effecti sunt
famuli. **I**ntra decēniū pueros ad ritus sue p̄fide secte cōpellebant. **H**eu
quomodo obscuratū est aurū frigidū sapientie. p̄ tenebras ignorantie.
Aurū dignitatis p̄ igrōbilitatē seruitutis. **Q**uomō mutatus est color
optimus grece eloquentie. in barbaricē turche. **L**apides sanctuarij si qui
erant cōstantes in fide. dispersi sunt in capite omnium viarū iacentes. p̄
strati. **D**e ceteris taceamus. humana sunt. s̄te uiuirijs. sub sannatioꝝ
nibus. cōtumelijs. opprobrijs. scelestibus erga diuina. que lingua va
leat explicare. quis intellectus capere. que aures patitur audire. ni fal
lor. nūq̄ ita inhonorat⁹ deus. **V**enerūt gētes gehene dedite. in hereditatē
tuā. que israel est te videns p̄ fidem. **P**ossuerūt templū sanctū tuū ecc
lesiam nobilissimā sancte sophie cū alijs. **I**magines dñi no stri ihesu
xpi et matris eius virginis gloriose et sanctorū ac sanctarū dei. insignia
vniuersae crucis cōspuentes. cōfringētes. cōcultātes. sacrosancta euange
lia. missalia et reliquos ecclesie libros dilacerantes. deturpātes. cōburē
tes. **S**acrās vestes sacerdotū. reliquaq̄ ornamenta ecclesie scindentes.
ad indumentū suū et ornatū sumentes. vel pro vilī p̄cio cōferentes. vas
sa dñi. et cultui dedicata. in eis comedentes et bibentes. in reliquiū con
flata ad prophanos vsus trāsserebant. **P**ossuerūt deniq̄ carnes sanctoꝝ
rum tuorū morticina seruoꝝ tuorū. reliquias beatorū corpoꝝ escas vola
tilibus celi. disspigentes hincinde carnes sanctorū tuorū quos occidebāt
bestijs terre. q̄ non erat qui sepeliret. **A**ltaria suffoderūt inuocātes no
men maledicti machometi. cū laudantes de victoria. **P**mitto p̄ pudore
q̄ mingebāt. stercoꝝisabant omnia vituperabilia exercebāt in templis
imaginibus et reliquijs sanctis. **S**ancta canibus dabant. margaritas
sacramētoꝝ ante porcos proiciebāt. **C**ū hec recolo totus ex horrore cōtre
misco. nec vltterius stilo exorare queo illoꝝ piacula et fidei xp̄iane reli
gionis dedecora et irrisiones iniecta. **M**onasteria tā monachoꝝ q̄ mo
nialū inuadentes omnia diripiebant. eicientes illos de habitationib⁹
suis. xenodochia infirmoꝝ destrūiebāt. **E**t si de multis et magnis exci
dijs et exterminijs ciuitatū. historiographi etiā gentiliū referāt. fere
nulla posset desolationi huius coequari. **N**ullū incolam intra reli
querūt. nō grecū. nō latinū. nō armenū. nō iudeū. urbem ipam suis cui
bus nudatā quasi desertā effecerūt. **F**ortū actus et opa proprijs oculis
vidi. et cū aliquibus cōstantissimis viris vna. plura p̄pessus sum ma
la et pericula. licet de manibus eorū me eripuerit deus vt jonā de ven
tre ceti. **E**xpugnata Constantinopoli. **P**eram nō multū distantē occu
parūt. menia ei⁹ ad solum vsq̄ deducētes. **E**x campanis ecclesiarum
bombardas cōflauerūt. crucem que erat in cacumine turris eius cū ipa
turri cōtriperūt. **R**empublīcā ad nichilū deduxerūt. **J**udicē et principē

eius thurā constituentēs. **P**edagia. gaidagia. impositiones. et grana
mina illuc applicantibus vel pmanentibus suapte statuerūt. **H**is
atrocissimis rebus nō cōtentus callidissimus et cruentissimus macho-
met. xpico larū summus inimicus. ad vltiora se extendit et trimes
inter magnas et parvas iam centum. septuaginta pparavit et ad mare
egeū misit ad insulas cicladas sibi subiciendas. **E**t inde se pparat cum
infinito exercitu ad tres vrbes notabiles et potentes prope danubium
fitas transmigrare et expugnare. vnā quā videlicet **P**eriston nūcupa-
mus. aliā **F**orobiū. terciā bello stadū. **I**ntendens post totam pcurere
Hungariā. spoliare. deuastare. et contereere vt neminē retro se dimittat
impedit ad alia pficisci volentē. qm ad ytalīā q̄citius trāsmigrare cō-
tendit. pparare quoq̄ conatur galeas magnas et parvas. trecentas. na-
ues magnas viginti. pedestriū et equēstriū exercitū vltra centū milia.
Et sic a durachio brundusū transire cōtendit. que ciuitas sita est in res-
gno **I**psie. **Q**uapropter de pcor exoro atq̄ exhortor vos omnes xpico-
las. vt zelo fidei et xpiane religionis pro vestra libertate gladio accen-
gamini cōtra tam diuos hostes diuini cultus et omnis sanctimonie et
vite moralis. **E**t primo quidē abicientes omnē dissensionē. emulationē
remittentes inuicē offensas. sicut et xps donauit omnib⁹. pacē et vnio-
nem sumope inter vos amplectamini. vt vniti et inde fortiores effecti-
cōfidentes in adiutorio altissimi (cuius est victoria et bellum nō multi-
tudinis) ipm sathanā cū satellitibus suis sub pedibus vestris cōtereere
valeatis. **L**icet enim in multitudine cōfidat et feritate suo p. plures ta-
men sunt qui nobiscū sunt ymmo dñs ipse miliciarū pro cui⁹ fide et re-
ligione pūgnatis ita q̄ centū ex vobis psequi et superare valeāt mille
ex illis. et mille ex vobis decem milia. **I**gnauia enim et impericia bel-
li innata sunt eis. **H**ec in substantia sunt in literis p̄dictis et si aliqua-
liter verba sunt immutata etc.

De Nigroponti captione.

Fidelis quidē et p̄potens vrbs **N**igropontensis xpiani nomi-
nis titulo. fideq̄ insignis. ab olim veneciane ditioni et potentia
tū subiecta. ciuitas. p̄fecto oppido populosa. negociosa. sed et
rerū omnium opulentissima. ciuiūq̄ optimorū refertissima. terra quoq̄ et
mari diligentissime munita. portu p̄sertim tutissimo de mari gaudens.
deniq̄ muris et menibus et tūribus firmissimis vndiq̄ cincta et circū
septa. ita vt proorsus inexpugnabilis omnium opinione crederetur. **Q**ue

etiam ciuitas **Calcedes** alio vocabulo cognominata **Dyrosceit** in insula
Cyboie sita. Insula inquam in frumento. vino et oleo cunctisq; terre nas-
centibus maiore in modum fertili et secunda. potissimum autem apris val-
de pro nauium galearumq; fabrica lignis habundans. hoc modo sub tur-
corum venit potestate et direptione. capta et expugnata Anno dñice in-
carnationis **Millesimo quadringentesimo septuagesimo primo** vertente.

Clarissimis quidem venetis semper ab olim **thurcos** oppido fuisse
infectos. tum ob eorum in xpm fidem sinceram. tum etiam maximam eorum cum
inuidebant potentiam. nemo qui grauissima inter eos hincinde habita-
discidia. bella vltro citroq; fortiter gesta. guerrarum strepitus et cunctos
sepe congressus legit vel audit dubitare potest. Hinc itaq; et hostili odio
in ipsos venetos **thurcus** infectus. et nobilis atq; pduictis urbis **Calce-**
dis cyboie situs oportunitate. opibus quoq; et celebritatis gloria alle-
ctus Anno quo supra **Dinariu** **lechum** principem **hassam** cognominatum
tyranus ipse **Dachomet** cum exercitu copioso nauali et terrestri ad expu-
gnandum ciuitatem ipsam **Nigropontensem** destinauit. Tandem post **long-**
gam urbis obsidione ipemet cum longe copiosiori exercitu ex **bizancio**
admoit. pontemq; facto ex nauibus trans aquam profundam satis et latam que
urbem preterfluit. militum in litus traiecit. et ex ea parte qua non putabat
muros aggreditur machinis. quatit oppugnat. iactuq; plurimorum la-
pidum spericorum diruere festinat. Nam et traditor quidam omnium nequissi-
mus atq; pessimus. machinarum scilicet omnium que in ciuitate in muribus et
turribus atq; propugnaculis erant magister et prefectus **Thomas** scilicet **li-**
burni cognominatus. signum thurcis dedit. ut in loco sue stationis mu-
ros ubi debiliores erant. bombardarum ictibus verberaret facile ruituros.
quod et factum est. Sicq; prodigione res acta est non equo Marte pugnatum
Interea classis **veneciana** in subsidium et tutelam urbis et ciuitum obse-
sum missa. negligentius agens. vagabatur per mare. capiendis januen-
sum et **Cathaloniorum** aliorumq; xpianorum nauibus intenta magis. quibus
ad suam firmandam classem ratibus adiuctis. **venecianus** capitaneus cum
rei gratia aduenerat non satis probe est persecutus. Cum enim potentem ni-
mis iam haberet classem. que rem conficere prospere deo propicio potuis-
set. ad insulam quidem **cyboie** properauit. seque ostendens maximam obse-
sum iam vndeque ciuibus ex urbe spectantibus leticiam suo aduentu infudit
Ita ut manus utrasque per animi et cordis exultatione et iocunditate ex-
panderet in celum. sed frustraui eos iniquus ille capitaneus spe sua. opi-
nione sefellit. turbauit exitu infauisto. tristitia affectu ingenti. haud du-
bitum quin longe maiori quam ante gaudio letificarat. Nam cum tanta esset fle-
tuum classe ipse formidulosus. inter inimicorum morsus mortisque horrende
cruciatu ciues fideles dereliquit. et preclare urbis miseranda direptio-
nem prospiciens. nil prosus effectit neque propitius voluit applicare. cum
tamen omnes pontes quos thurci fecerant. facile sua classe armatissi-
ma irrupere potuisset. Quibus omnes singularium patroni nauium per classem

passim cōtra eū cōclamarēt. graniterq; omnino suā negligentia ferret. crebro ingemiantes cur trepidaret cur non accederet cur de industria tam insignem tam fidelem tam opulentā ciuitatem perditū iri pmitteret. Ille surda hęc aure hauriens in eodem loco immobilis inutilisq; p mansit. Itaq; dum in mari nil agitur et classis inuacuū p seuerat fixa atq; defensionis signū obsessis ciuibus nullum proorsus datur. quin potius tutationis fiducia sub oculis eripitur. turcorū princeps animosius agens. res bellicas fauentibus satis. prospere votueq; prosequitur. ad menia properat intrepidus. assiliū parat. ordinat cōflictū. et qd in talibus cōducit plurimū. accitis militibus. accurata eos oratione corrobora. rat. premia etiā magna pollicens hijs qui primi muros cōscenderent. atq; ita vniuersorū animos adeq; reddidit in preliū audos et accensos. q; per duas dies noctesq; cōtinuas cū ingenti fragore summo studio vic maxima vr̄bem oppugnabat. Quāq; enim a ciuibus deintus machinis grauiissime vulnerarentur. ac inter bombardarū ictus veluti carnes interficerentur. repellerēturq; eminus nōnūq;. omniū generū missilibus. suozū tamen inter necē et stragem innumerā. plurimāq; mortis imaginē. tanto cū impetu et conatu turci irruptos occuparūt muros. ymmo tanta alacritate alter alteri succedere cōtendebat. vt eozū nemo pedem referre. stare nemo cōpertus sit. cuncti vero animosissime assilire visi. q; frequentissimi interirent. His eos muris aduolasse ferunt. his inde fuisse precipitatos nostrorū audacia. tandē vero vbi nostri auxilio classis quā sub oculis cernebāt penitus destituti. longa q; defatigati oppugnatione et exhausti laboribus. rem omnē pditā vident. fracti animis in vr̄bis forum pariter cōueniūt. et cōfortati diui sacramēti eulazistie vel cōspectione vel simpone. irūpentibus iam thurcis. manus enixissime cū eis cōferūt. trucidant quotquot possunt. neciq; dant innumeros. et ortis infernalibus immittūt. donec tandē et ipsi pro xpi fide constantissime agonisantes. mortē subiūt haud dubiū beatā. Et qd femineo sexū magnopere gloriosum extitit. hęc inter cedem miserabilem. plurimas egregia forma fideq; feminas. tum nuptas tum virgines. armis indutas ferūt more amazonū pugnauisse. sicq; inter reliqua mortuorū cadauera fuisse reptas. quasi nō antea voluissent occūbere q; p̄s dissimorū turcorū suis tenellis manibus effudissent cruore. quo vel sic inimicū nobis sanguinē libassent. et p̄stitissent obsequiū deo in ipso articulo mortis. Verū viri illi curesq; clarissimi. proditorē illū nepharzum lyburni superius memoratum. sup̄stitem habere nolentes. dignis prius supplicijs pro reatu de eo sumptis crudeliter interemerūt. Hęc inter agendū. vr̄bis dūta pat̄ proz paulus erico appellatus. in arcē cōfugit adherētib; sibi paucis quibusdā primorib; ciuitatis. paucis aliūde euadētib;. Capta itaq; turcus vr̄be. victoriaq; adepta. oēs ytalici generis puberes. palis acutissimis fecit affigi. alios saxis elisit. alios sectos p̄ mediū diuisit. alios varijs penis atq; horridis affectos cruciatib; ad

supera (haud dubiū) trāsmisit: grecanā tantum gentē sub hasta vendi
 pcepit. Unde factū est vt omnes calcidis platee et vie. cruore occisorū
 repleantur. Interea prioris vrbis filia vnica. virgo castissima. puella
 decora facie. et veniūsto aspectu. thurco ob suā pūlcritudinē ingentē. ad-
 ducta. cum turpitudini et fede cōmixtioni consentire proorsus rēneret.
 protinus iugulata proq; fide castitatis martirio procul dufio corona-
 ta. sponso virginū xpo sponsa ipa in euū est in celis cōiūcta. Porro qui
 in arce erāt data sibi a thurco fide de vita seruanda. pacto q; firmata q;
 salū eūaderent si arcem libere in deditiōe traderēt. exinde cōfidenter
 exierūt. sed mox egresso ipse fidefragus tyrānus arce potitus. omnes
 ad vnū iussit exemplō trucidari. Hunc in modū (profecto miseran-
 dum) ciuitate pdita. occisis incolis. cede expleta. venetoz capitaneus.
 classe soluta. quā omniū arbitrato sola omnipotentis voluntate exce-
 pra facile tantā defensasset vrlem si vir fidus et fortis fuisset. cū paruo
 honore. fructu nullo. opprobrio sempiterno. rebus infectis. ymmo tur-
 pissime neglectis. venecias remeant. moxq; apud senatū accusatus. de-
 fensionis quidā lēcū accepit. sed post multas iniuanū adductas fal-
 sas rationes et excusationes in peccatis. tandem nō satis dignā p me-
 ritis accepit vltionē. exilio relegatus. atz ppetuo profligatus cū omni-
 bus suis a ciuitate veneciarū in opidū cui est vocabulum **Utinū**. Ita
 res hęc. finem accepit tristē proorsus et infelicem.

Hoc modo equitant **T**hurci tempore pacis dū ob aliquā solemniz-
 tatē suae solacij causam. festiuiori vntur apparatu. **G**uerrarū vero tpe
 eodē pene habitu s; armatura alta. ensibus scz accincti z c in plū pgit.

De Rodie urbis obsidione

Hodie urbis obsidionem descripturus causas in primis nar-
rare institui. que thurcorum tyrannu machometu potissime
impulerit. ut tanto conatu Rodios aggredetur. Licet em
cu thurcis no parua discidia rodij habuerit ab olim. tamen cu
eo qui nuc imperat. post Constantino polis expugnatione gratia gesse
re bella. Inimicus quide vires in dies augens insolentior reddit. Cuius
quatuor. et viginti circulo annoz coplures sibi vicinas ditiones subea
gisset animo inflatus egre admodu egit Rodia urbem. equituz ihero-
solimoz ditione finitimā. ei? imperio libera absolutaqz esse. Maxime
qz diverso tpe quatuor classibus instructis. castella et Rodioz agros
inuasit. obsederit. oppugnauerit. ex quibus ignominia. discrimen et
cladem reportauerit. Ex thurcis naqz multi trucidati. palo suffixi. sur-
cis suspensi. sagittis affecti. lapidibusqz cesi. calamis puitis suffossi. gla-
dijs obiecti. membratim discepti. perierunt. terra marisqz succubuerunt
hostes. Cospecta igitur rodioz militu generositate. qd vi asequi no pos-
tuit. dolo versucia tentare decreuit. Sepius submissis sibi greculis qui
sibi parent. cofederatione cu rodijs inire equa coditione pmisa. dumoz
do quippia tributi titulo cederetur. Cu vero reiectu vectigal sepe-
mero videret. arte pace tractat. ea rata habet si tacita tributi coditione
orator iherosolimoz cu munusculis tribunal suu adeat Arbitratus qui-
dem se munera tributi titulo accepturu. q rodioz magister munera vo-
citaret. Fallit quoqz hostis huc codimeto. nec rodij coditione recipit.
eiqz coniungi cōtempnit. qui fide xpi psequitur. qua ex pfeffionis vo-
to tutatur. defendit. iuuat. Hijs de causis rabidus hostis odium contra
Rodios inexorabile cocipit. mentesqz destinavit urbem si posset pdere.
et rodioz nomen penitus delere. Impulsus quoqz est quorunda psua-
sionibus. qui ad turcos defecerant. abditaqz urbis cognouerant. Inter
quos primu locu obtinuit vir nepharius et perditu ingenij Anthonijs
meligabo Rodius no infimo loco natus. qui rem domestica iam pridē
dilapidauerat. Is rei domestice penuria ductus. diutius cogitans quo-
na modo Rodijs infestus esset. et patrie cladem afferret. urbis propu-
gnacula. turres. menia. abdita loca. munitiones. diligētius speculatus.
civitatisqz situm. edificia describens ad thurcu traiecit. Constantinopoli
quoqz degens. bone pollicitationis spe urbis potiude data. quendam
hassam greculum ex nobili paliologozu familia natum. ad nephandu
facinus allexit. Secutus est huius vestigia euboycus quidam Deme-
trius Sophonia vir quida suspiciosus et maleficus. qui post euboy-
cam direptione ad turcu defect. aliqn rodi habitauit et postea nuci no-
mine de pace tractauit. hic etiā suator obsidionis extitit. Factis itaqz
hijs in oriundis suadendisqz annis tribus. tandem res basse placuit.

Profuit ad id inducendū apostatarū plurimorū qui fidem abnegauerāt iniquitas. qui puerorū suasis pbarūt. Asserebat p̄dicator Anthoni? urbem nonnullis locis veterib⁹ muris vetū state collapsis. facillime inimico patere. ac paucos ciues defensoresq; adesse. et plerūq; comēatū triticiq; penuria laborare. subsidia a tot⁹ quinque regionib⁹ rodios expectare. q̄ tēpori adesse nō poterint. Idē testatur demetrius. Id quoz sequaces astipulant. Hijs iactis fundamētis suadebat facin⁹ aggredi oportere. **D**u hęc bizancij agitarētur. Rodioz clarissim⁹ princeps et magister Petrus danbussō vir quidē magno et excellenti ingenio ac prudentia. illustri familia apud galliā celticā natus. quē ea nō latebāt. diuino instinctu doctus vetustiora urbis loca delapsa et minus inuenta toto triennio magnifice erexit. munit. ampliavit. excogitavitq; frumētū vini magnā et comēatū copiā cōparare. Religiososq; et mercenariōs milites accire quo urbem tueret pro quibus deuēndis et cōducendis epistolas mādatorias ad diuersas urbis puincias destinauit. Ita nutu dei et magistri opa ciuitas munitur. comēatus cōparatur. naues ac milites ad turtionē accedūt. Proditor anthoni? hōz insecus arbitrat⁹ omnia apud rodios negligētius p̄teriri. Instigat bassam vt prope ret et rem memoratu dignā aggrediatur. idipm suadere conatur demetrius. Quo effectū est vt bassam ad turtū ea ex ordine referret. Sepius quoq; inter turti satellites re agitata de rodie urbis expugnatione cōsultatur. de qua varia oritur sententia. quibusdam narratibus rem penitus inanē esse. nec id posse facile cōsequi ob urbis magnificentiā et multitudinē generositatē. qui asiaticis pares censi nō debent. quibus morē potius operere q̄ aliqd turpiter inbecillo q; agere animo est. alijs rem facilem causis assertis affirmatib⁹. nec tamē paruo tpe quibusuis magistrū prouidisse. Quare si cū celeritate atz diligentia exercitus maritimus atz terrestris cōparet. urbem haud dubio expugnaturū iri putat. Accersūtur ad hęc cōsultatōnē diffinendā machinarū viri periti. inter quos numeratus est Georgius vir vasto subtiliq; ingenio q̄ ex cijs ad thurcū dudū defecerat. Constantinopoli quoq; degēs v̄porem et liberos nutriebat. a thurco dilectus et plurimis gratijs dotatus. Is aliquō rodi fuerat. vrbemq; tabula designauerat. s̄ tūc nō tam munita fuerat. Preterierāt nāq; anni viginti ab eo tpe quo eam viderat. Descripserūt quoq; et thurci iussu plures egregij artifices rodie urbis situm. s̄ Georgius cūctos superauit. Magnis itaq; rationib⁹ adductis. vicit tandem sententiā vt urbis oppugnatio vt magna fieret. huic fundamēto inherētes. nullos tā crasso muros esse qui machinarū impetū demoliri non queant. magnāq; turci esse potentia. q̄ duo imperia. duodecim regnator prouincias. totq; vrbes subegit. Hostem quoq; non parum mouit Rodie urbis situs ad cōparandas classes aptissimus. insuleq; celebritas magnis laudibus ab antiquis predicata. quam ob loci magnificentiam. aeris salubritatem. et ad orientis prouincias cristianorum

subigendas comoditatem. potentes quondam romani beniuolam et sibi
amicam reddere. Putatque si hoc potius fuerit. finitimis subactis di-
trionibus fines suos per egeu ioniuque facile pelagus platuru. Resisten-
tibus itaque quibusdam pelaris bassis in sinistru psagientibus. classis
instauratur. exercitusque coparatur. Decretumque est ut milites terrestres
iter faciant. traiecto que hellesponto per asiam in Licia que rodioz insu-
le adiacet pergant. et per fretu liciu a phisco antiqua continentis ciui-
tate duo de viginti milibus passuu distante rodium nauigent. reliquus
vero machinaru et belli ingenioz apparatus cu parte copiaru classe de-
uehitur. Bassa pathologus expeditionis pfectus classem conscendens
anthoniu perquiri iubet. quem paulo ante morte turpiter obisse coepit.
Accersito igitur Demetrio satellitem adhibet. Tunc passim rumor exijt
classem et copiosum exercitu in rodios parari. Turcus ut hec res late-
ret. aditus. portus. passus custodit. prohibetque ne quis nuncium deferat.
Sed non valuit eius astucia magistris solerciam prohibere. qui assidue
litteris et nuncijs ex turchia apparatu intelligit. nonnulli quoque ex nuncijs
in dolo versari sunt. Nam cu exercitus in licia degeret classem. ope-
rientes affirmauerunt vira excessisse thurcu et ex alijs causis exercitum
illuc adesse. Dum hic reru status esset. summa cura princeps noster hos-
stium dolos acute prospiciens cuncta disponit. et de psidijs Langonis
castelli sancti Petri seracli. lindi. moneleti ordinat que loca defensori-
bus comeatibus machinis et ceteris bellis aptis muniuntur. Omnis plebs
cu supellectili rodium et opida intrat. orderi que maturu fuit colligitur.
Procius frumentu crudu (nondum enim messis aderat) que vrbem circu-
dabat. puit cuiuslibet facultas fuit. populuz eradicat. colligit. et in do-
mos portat. Du hec magno cum tumultu agerentur. vigil in specula
montis qui in occidentem vergit sacello sancti stephani sacri nunciat clas-
sem apparere. exensisque velis nauigare. Magna quippe populi frequen-
tia ad hoc spectandu coecurrit. tota ciuitate trepidatur. populuz clamo-
re cuncta resonat. classis phiscu nauigare properat ut milites qui terro-
stre iter fecerant conscendant. et rodioz fretu transito repente velis conuer-
sis ad nostra declinat litora. Apulit itaque ea classis veloz centu.
Decimo kalendas iunij Anno incarnationis verbi diuini Millesis-
mo quadringentesimo octuagesimo. militeque primu in terra exposito in
vertice montis sancti stephani et circa eius montis colles castrame-
tati sunt. machinas quoque et bellica ingenia in litus exponerunt eo in lo-
co que ab ipso monte defluens aqua abluunt qui a rodioz obice collis spe-
ctari non potest. Hijs pactis pars ad deuesendu terrestrem exercitum
phiscu nauigat. In classis aduentu quidam thurci equestres pedestresque
versus vrbis menia audacia quadam fretu irruunt. eruptione autem a no-
stris facta hostes fugantur. funduntur. quidam quoque ex eis trucidantur.
Postea du nostri comessarentur altera eruptione facta turci propellunt
caduntque nonnulli. ex nostris vero miles vnus perijt. que incautus manu

conferebat cuius spolia et cadaver nostri sibi vendicāt. turci capite abs-
ciso illud lancee suffigūt. ad suos quoq; cū plausu reuertūtur. Post
die eius diei qua classis appulit. hostes tres ingentes machinas in ortis
ecclesie sancti anthonii vicinis arboribus omnis generis fructuū cōsti-
tis collocat. turrim quoq; sancto Nicolao dicatā in vertice molis sitā
oppugnare conatur. easq; machinas lignearū munitionū propugna-
culis operiūt defendūtq;. **N**ostri vero munimētis que repara vocāt cō-
spectis. tria tormēta que bombardā vocātur ab hostiū dextera in ortus
lo palatij militū auerunt. Itatuūt. eiusq; diei diluculo **G**eorgiū ma-
chinarū egregius artifex de quo habitus est sermo repente ad sasse ripā
que magistri palatij munit visus est. amice oēs salutās clamansq; vt
introducatur. ab rerū ignaris pene cōfōditur. defenditur ab alijs. ex tē-
ploq; ad magistrū pdūcit. **V**ir em erat corpore procero. forma elegāti-
satis eloquēs. magna astucia. cui germania patria est. **R**ogatus de cau-
sa aduentus respōdit zelo fidei cōpulsus et publico xpiane religionis
cōmodo suusus ad nostros defecisse. placide excipitur. laudaturq;. pro-
positū si in eo p̄sistat. **D**e hostis exercitusq; habitu dispositione qualita-
te cōsultus cōstanter. prudēter. intrepideq; respōdit. **I**nter cetera edocet
numerū militū omīs generis centū milia vel circiter adesse. classē eā
quā dixim⁹ machinas sedecim ingentes deue xisse. quarū longitudinis
dimensio dūoz palmoz et viginti fertur. que vehēmētissimo veloci-
moq; iactu globos sapeos rotūditatis palmoz nouem plerosq; vnde
cim. torquēt. **D**e hui⁹ viri defectioe varie quidem sententie suboriūtur.
Quidā exploratorē affirmāt. et fugā cōmento asserūisse vt rodios sal-
lat. **N**onnulloz asseritio fuit gum castidū et maleficū virū esse. multa q;
olam effinxisse. **Q**uibus dā alijs sententibus. et in bonā partē defectio-
nem interpretantib⁹. q; prudens esset et penitēs erroris id fecerit. sapideq;
intelligeret hec rodios machinari nō posse vbi tam prudentē principem
et exptissimos milites sciret degere. **A**ugent suspitiones epistole ex cas-
stris turcoz in ciuitate sagittis misse. que georgiū insimulant et ab eo
cauendū esse dictitant. **M**agister ingenio solers et p̄spicax **G**eorgiū ar-
ta custodia seruari iubet. sex robustissimis comitibus adhibitis. in hijs
que machinarū iactū et belloz ingenia spectāt ipius arte caute vtitur.
Omni igitur conatū turci ad expugnationē turris et molis sancti **N**i-
colai incūbunt. si h̄moi potiantur. putāt urbem in suā potestātē facile
uenturā. **E**st enim moles ipa trecentoz circiter passuū in mare protēsa.
miro artificio ab antiquis manufacta. q; suo p̄gressu portū triremibus
aptū a pre occidentis efficit. **C**ui⁹ introitus cautibus cōcluditur. vt tri-
remis introire vix possit. **I**n molis quidē vertice septentrionem spectā-
te arx de qua sermo est. magnifice nostra etate erecta est. vbi prisca tē-
poribus collosus ille ingens rodius vnū de septem mirabilibus mūdi
positus erat. **Q**ui post tres et quinquaginta annos quo fusus est terre
motu cornit. oēsq; port⁹ rodij spectat. **M**achinis quoq; illic collocatis

sublimes quedā turres que portū claudūt valde oppugnari ac dirui-
naues quoq; ne portū subeant prohiberi aut difficile possunt. Loci igitur
tur et turris oportunitate hostis affectus. omni conatu arcem aggredi
tur. quatit oppugnat. iactuq; trecentoz lapidū spericoz diruit eā. p̄ser-
tim partē que occidentē spectat. Ruina quidē turrim munit. Licet em̄
suo p̄n̄tre ictuūq; vehementia sapa ingentia ex quib; edificata erat
laberentur. tamē materia calce arena et lapillis immixtis cōfecta adeo
demoliri nō potuit. q̄m̄ turris portior pars staret. ex quo facilis ascen-
sus hosti negetur. Terrori fuit tanti edificij lapsus. Multo q; etiam an-
norū opus illustre. t̄pis momēto ruit. Preter quoq; plurimoz opimo-
nem. ingentes et impetiose machine. illam arcē lacerat. deturpāt. deua-
stant. Cū autē turris labefacta vix tutabilis videretur. statuit magister
industria. ingenio. vigilantia. roboreq; militū eam arcem tutari. q̄ mu-
rorū crassitudine defendi nō potuit. Adhibitis viribus summa cura pa-
rantur que turri et molī p̄sidio sunt. Milites igitur in primis strenuis-
simi deliguntur qui locū defendant. vallumq; ex lignis efficiunt qd̄ tur-
rim claudat. fossamq; cautibus excisis circūducūt. Adlocatur in turri
p̄sidiū validū pro loci capacitare. Turris nāq; iussu magistri qui assē-
diū cogitatu tuitioni loci inuigilans nō formidat. cimba vectus diru-
ptam arcem visere dū machine lapides torquerēt calce et lapide opplet
ut locus vix cōmilitonū capax reddatur. Constituitur et aliud p̄sidiū
equestrū et pedestriū in antemurali. qd̄ a turri sancti Petri ad inferio-
rem mandrachij partē protēditur. qui trāsitū turris prohibeat. Humi-
le nāq; mare et vadosum illic trāsiri potest. vbi et vegetū munitiones
parate. et tabule clauoz in fisionē infesto in profundo fixe sunt. q̄ im-
pedimēto essent hosti vadenti. In vallo autē radice molis milites ele-
ctissimi locati sunt q̄ pugnatibus nostris p̄sidio sint. Vbi magister in-
signis armis auroq; fulgens facinori clarissimo intendebat. Disponū-
tur ea parte muroz. vrbis bombarde et tormēta que triremes et turcoz
navigia expugnēt. p̄fringantq;. Prope quoq; cautes eius arcis cimbe
cōbustibilibus cōplete stationē habent. que in oppugnatione incendās-
tur et hostiū classi incendiū afferāt. His rebus magno subtiliq; inge-
nio dispositis. fuit vigilie. p̄stolatur hostiū inuasio. Dentū exorto licet
fero. dū zephiri placide flarent. thurcoz triremes a litore cantū mōtis
sancti stephani solūt superatoq; saburre promontorio navigant. eāq;
turrim propugnāt. Primo cōgressū anteq; in terrā descendant ingenti
clamore et tympanoz sono voces edūt. ut terrori multitudo sit. Nostri
autē in armis dispositi presto adsunt. Cū enim triremis turrim propu-
gnāt. machine sapa iaciūt p̄sidiū qd̄ in turri locatū erat armoz vi. Ba-
listis. iactuq; lapidū. hostem p̄pulsat. Pelluntur turci. fugātur. truci-
dantur. Ea in pugna quēadmodū postea a p̄fugis relatū est. septingen-
ti thurci interiire. plurimi ho vulnerati sūt. Victoria polit; princeps
insigni equo vectus illustri comitatus phalagā. vrbē more triūphātis

Handwritten mark or signature.

intrat. facellumq; quo imago sacratissime virginis philermi montis
miraculis p̄celebris posita erat. visitans gratias agit. et demū ad resi-
ciendos animos militum domū reuertitur. **P**er dita tūc spe arcis mo-
lisq; potiūde. visoq; valido p̄sidio thurci grandioribus viribus arcē ag-
gredi. aliaq; loca oppugnare. mentia diruere studēt. vt defensoribus di-
stractis. vnq; momento molem et loca dirupta inuadant. ne vires no-
stroꝝ vnite essent. et dū diuersas partes tutari cogitarem̄s. negligens
tius in mole res agitur. ¶ **S**equenti igitur nocte magno clamore viro-
rum. onera subeuntū cūcta resonāt. machinas ad menia hebreoꝝ vehūt
An̄te hos muros octo ingentes machinas collocat que munitionibus
defense in menia saxa grandia iaciūt. **A**liā machinā prope radicem mo-
lis que ad septentrionē vergit. in cuius vertice damnati. extremo affi-
ciūtur supplicio. ponūt q̄ in vertice montis molis molendinoꝝ. se ut
molendina supra molem edificata globos sapeos torqueat. **H**ostium
proposito agnito magister solita prudentia cūcta dirigens. diuinis sup-
plicationibus cū populo et cōmilitonibus innitēs. munitiones ad in-
teriora vr̄bis parat. **J**udeoꝝ edes que in pomerio erecte erāt diruūtur.
vallum paratur. fossa cauatur. et murus fosse summa arte et diligētia
obicitur. **I**nter diu noctuq; operi intēditur. **N**ō magister. nō baiulū.
nō priores. nō milites. nō ciues. nō negotiatores. nō matrone. non mu-
pte. nō virgines ope vacant. lapides. terrā. calcē. humeris portāt. **A**uro
argento sup̄fectili nō parciunt. vt publice saluti cōsulatur. **M**achine
hostiū vehementissimo impetu menia quatūt. et faciē egregioꝝ lapidū
diruūt. **T**anta enim erat iactus violentia tormentoꝝ. vt omnibus ad-
mirationi fuerit. **N**ullusq; rodi degens vbi ex omni natione latini no-
minis nōnulli versabantur cōpertus est. qui nō affirmaret vilo vnq;
tpe tales machinas vidisse aut auduisse. **I**d quoq; **G**eorgius perfuga
affirmant. et nusq; terrarū tam grādes inueniri asserit. **D**um em̄ saxa
iaciūt in lapidū exitu sonus ingens editur. qui tonitruū instar resonat.
firmusq; tam q̄ nubes crassa diuturno tpe in aere vento fertur. quorum
sonus plerūq; ab opidanis **C**astelli rubei auditus est. qd̄ a **R**odo centū
milibus passū orientē versus distat. **I**pse quoq; machine mirabilis
quoddā efficiebat. **M**achinarū posteriora in munitionē que palis terre
affixis fabricatur. tam grandē impetū reddebant. vt instar motus ter-
re. edificia vr̄bis paululum hoc pulsu mouerentur. **S**pe igitur in me-
nium tuitione pdita. totis viribus vallo fossa et munitionibus interio-
ribus tutamen cōstituimus. **N**ec hec hosti sufficiūt. **A**ggreditur quitype
alio terrore vepare. **C**ollocat enim omni ex parte tormenta et mortaria
que ex transuerso edificia vr̄bis verberant. diruāt. mortalesq; cōterant.
Hec tormenta mortaria dicta. interdū noctuq; saxa in aera sublimē ia-
ciūt. **E**rat quippe populo ingenti terroꝝ. qui in aere tam grandes glo-
bos sapeos cōspiciebat. **N**on enim parua an pietatē id nostris incussit.
Plus tamen noctu q̄ interdū terroꝝ attulit. **N**ullus in priuatis do-

mibus tutus videbatur. Quilibet latebras queritabat. verum ei vulnere
mens humana vedetur. Iussu magistri mulieres. infantem et omnes im
becillis etas. in postero collo catur. et crassa trabe proteguntur. Ea namque
ingenia raro illic decidit. Ad urbis quippe frequentiora loca dirigunt
tur ut mortales coterant. domosque querant. Iuvenes vero et robusti
qui interdum saxa suscipiebant. tormenta facile vitabant. Noctu autem
quidam carceras subterraneas. quidam valvas crassissimas. quidam fornices
et sacras edes querentes sub eis trepidum somnum carpebant. Hoc quoque
miraculo fuit nutusque dei factum esse haud aliter creditur. qui precibus
supplicationibus assidue ecclesijs et altaribus exorabatur. et cum plura
saxa machine torquerent. pauci tamen mortales et quedam bruta eorum
iactu interierunt que potius domorum ruina iactu lapidis collapsarum quam
saxei globi potere attrita sunt. Hostes quoque id parum arbitrati. duas
machinas ex grandioribus in eminentiori loco qui ad hesperum vergit.
ex quo urbs prospicitur collocant. que assidue urbem et loca edificijs
frequentiora saxa torquent. Nec ipse machine licet terrori essent. damnum
insigne ediderunt. nec mortales occiderunt. impedire namque ambigunt oras
tionibus que deo. eius genitrici intemerate et beato Johanni baptiste
fiebant. Bassa vero principis nostri vigilantiam et ingenium conatibus
suis inficere coniectans. Magistrum dolo interficere aggressus est. submis
sis quibusdam qui defectionis preceptum eum adorarentur. Quo evecto ar
bitratur verum facile portitum. Hoc quidem nefandum facinus punga
quidam veneno perficere statuit. comite accito qui postridie cum toxico ur
bem intraret. Hic punga Bassa grandia pollicetur. facinus perficiant.
Qui prior ingressus est exanimi prudentium. ut ceteri subiciant. contrarijs
sermonibus deprehenditur. crimenque ultro pandit. Nonneque ut caueat
princeps. quia plurime in eum sunt parate insidie. Damnatus punga. se
curi percussus interiit. Cum vero sceleris comes venenum gestans ad nos
transiret. a quibusdam vix confoditur. Unde perterritus ad turcos reuert
itur. Dum hostis ytalie stationis menia oppugnat. nocte ad ripam. fosse
munitione ac repara. diligentius erigit. hostilibus munimentis fosse ad
hibitis conspectis. de his dirimendis consilium agitur. Deliguntur fortissi
mi iuvenes quinquaginta. quibus miles ordinis preficitur egregius.
Eruptione itaque facta. p fosse occulto nostri vadit. Qui ad partem mu
nitioni obiecta ventum est. scalis erectis ripam fosse extemplo conscendit
sagittis. gladijs et saxis hostes persequuntur. fugant. trucidant. Ea in pu
gra turci decem gladio cesi sunt. municio fracta. Gregij iuvenes vi
ctoria potiti. quatuor capitibus hastis affixis urbem ostantes intrant.
opidanorum ingenti plausu excipiuntur. Magister victores muneribus
donat. ad incitandum iuvenum animos et alios ad queque egregie obsequia
afficiendos. Paucis diebus interiectis. turci turris potius desiderio
copulsi. superiorumque repulsa accensi. arcem sancti Nicolai grandiori co
nata arte et ingenio aggrediuntur. munimenta quoque et propugnacula

iactu machinarū demolūtur. **Q**uod p̄teritur. summa diligentia restituitur. parant ad conflictū lignēū pontem. qui ex sacello sancti Anthonij turtis in molem transitū p̄beat. Pons autē ex lignis varijs vegetibus conexis. quibus asseres clauis cofixe erant costructur. latitudo sex milium equo gradu fronteq; dimicantiū capax fuit. longitudo vero tāta erat que litus utriq; cōtingeret. Pontem in mare turti ad ripā molis traduceret ingenio proponūt. Anchoram enim rudenti alligatā quo sine pons religatus erat circa molem hostes in mare deuehūt. ut tracto sine anchoraq; mordaci dente renitente pons in vltiorem molis ripam natare cōpellatur. Anostri arte cognita. nauta quidā rerū martiniarū non ignarus. noctu vndis se obruit. anchoram soluit sine cautibus remissis alligato qui parua vi dissoluitur. Egregium facinūs ad magistrū detulit. qui aureo munere donatus. gaudens comitū plausu ad stationē molis redertitur. **T**hurco p̄opto dolo cum primū pontis deiectionē experitūtur. decepti statuūt scassarū remigio. pontem ad ripam transuehere. Hostis quoq; tante rei intentus. ad oppugnationē triremes triginta parat. bene quidem munitas et ad conflictū ornatas. **P**reter has quoq; adijciunt nonnulla oneraria nauigia. parandarias vulgo dictas. ex quibus quedam machinis et fixis globis tormentis adaptatis. omiste fuere ut si turris victoria potirentur repente ex eo loco portū turres meniaq; diruerent. p̄sternerēt. demolirentur. **N**ec p̄termittūt celeriores cymbas disponere que thurcoz strenuissimos quosq; ad molem deuehant. qui primi nostros aggrediantur. et cū eis manus conferāt. quibus pliantibus ceteri ex ponte et triremibus in molem descendant. **I**mponūtq; triremibus et parandarijs non paruas machinas quibus nostros proffernere possent. **G**randes quoq; machine que turrim diruerant ad tempus ineundi cōflictus officio fungātur. **P**rimiceps vero noster. rerū summe inuigilans. subtiliq; ingenio et solerti mente cuncta diiudicans. fretus strenuissimi cuiusq; comitatus sententia qui ex occidentali nātionē aderam. nec defuerūt pleriq; indigene. greci. ingenio manuq; prompti. summa cura arcis defensionē cōsilit. **S**uspiciati enim post primā pugnam q̄ cōtigit. turris et moles propugnaculis. fossa vallisq; habundantijsq; munitur. accersitis operarijs fere mille qui inter diu noctuq; cautibus excisis. rupibusq; demolitis quod expetitur cōficiūt. nec impensarū parcitur sarcinis. **P**residia quoq; in turris ruina collocantur. parit et alia presidia in radice molis disponūt. que nostros casu urgente opitulentur. **R**ebus sic ad pugnam paratis subdubitariere nostri. ne thurci duobus locis vrbem eodē momento aggredierentur. ut vires partirentur. et quod cupiūt facilius conficiāt. **C**ui incomoditati et periculo magistrī prudētia. p̄uidit. **P**residia quoq; robustissimoz in menibus iudeoz ac ytalie stationis que iam iactū machinarū partim demolita erant statuit. qui tuitioni intendant. nec suo sine iussu discedāt. **N**ō est qui sane nō diiudicaret ac sentiret nostrā

salutem in turris tuitione collocatā esse. Quo fit ut vno ore oēs tamq̄
fidei veri athlete eius tuitioni cōsulerent. et ut cōmune xpianoz domi-
ciliū seruarēt. In quo plurimoz equitū iherosolimoz ac nobiliū infi-
moriūq; latinoz pariter grecorū rhodiorūq; virtus et animositas emis-
cunt. qui cōcordi audacia et animositate asyllum et tutissimū xpianoz
refugiū rhodiā urbem tūtatur. Duo mercenarij iuuenes qui turris p̄s-
idio ascripti sunt cōprehenduntur arma in pelagus deiecisse. qui facinos-
re perpetrato ad thurcū deficere proponūt. Crimine dānati. capitis sup-
plicio afficiuntur. Ad turris demū oppugnationē thurci tercio decimo
kalendas iulij intempesta nocte terra marisq; summo silencio accedūt.
Vbi vero pugna mire conantur. grandi cū clamore tympanozq; sono
inuadūt. No stri quidē arrectis auribus. hostiū impetū cōperientes. vbi
eos adesse cōperiūt. gladios stringūt. balistis et tormentoz iactu hostes
laccessunt. deturbantq;. Hostiū triremes ac cymbe litozibus adherent.
Pons quoq; traducitur quo conscenso hostes transeūt. No stre quidem
machine in muris collocate globos sapeos torquet. Pons natans fran-
gitur. thurci mergūtur. quatuor quoq; triremes et nauigia tormentis
onusta iactu machinarū prosternuntur. et vndis obruūt. Thurci fre-
quentes qui ex cymbis et triremibus in molem descenderāt. a nostris
cedūt. trucidanturq;. Ignes etiā in classē solutis lintribus immit-
tuntur. Nec thurci impigri bombardis respondent. ignes iaciūt. sagitz-
tas impetuosissimas ex balistis et cathapultis torquent. magna vi in
obscurō. nisi dū ignes iaculati luce plerūq; p̄berent. Acriter pugnatur.
et media nocte vsq; ad horā decimā diei sequentis durans pugna. pro-
pulsatisq; hostibus victisq; dirimitur. Vidi sēs toto triduo hostiū cada-
uera litore iacentia auro argento. insigniq; veste fulgentia et cōplura
mari fluctūantia que pelagi estus ut natura solet in superficie ferebat.
quorū spolijs cōplures potiti sunt. et ex his non parū comodi vendi-
cant. Insignis quidē hec pugna fuit morte clarozū viroz qui thurcis
perant. quoz interitus merore et luctum hosti attulit. p̄sertim generis
thurci viri quidā strenuissimi a thurcoq; dilecti. mors magno fuit me-
rozi. Cuius cadaver post tridū mari ebulliente in molis litus denecū
reperitur. eiusq; spolijs quidā ex nostris potitur. Perfuge qui post pre-
lium ad nostros defecerūt edocent exercitū magnam cladem accepisse.
thurcosq; ea in pugna duo milia quingentos cecidisse. ex eoq; bassam
ingentē merore cōcepisse. qui tres dies intra papiliones. frequentia cō-
militonū prohibita se cōtinuit. et stragem thurco celerius denūciat. eo
quoq; mens ei? roditur q; post tantā ruinā turri illatā arce potiri nō
potuerit. Et q; tantā in eius oppugnatione ignominia acceperit. ex
istimās turcensem numerosum exercitū inualidū esse. qui turrim diru-
ptam expugnare nō valuerit. Cū autē thurci spem turris expugnande
p̄didissent conatū. studiū. industriā. omnesq; vires ad civitatē omni ex
parte oppugnandam cōuertūt. Et licet ad menia iudeozū. ac ytalie

stationis animū potissime cōuertant. nō cessant tamen circūquaq; mu-
ros verberare et demoliri. **H**ostis ceptū opus cōtinuat. assiduo q; cona-
tu aggreditur propositū cōficere. **E**x cogitat itaq; turci ad urbem inges-
sio occulto propinquare fossas labyrinthop similes effodiūt q̄s lignis
arborū ramusculis cōceptis edifcāt terra q; operiūt. vt latenter ad foss-
sas urbis accedant. **P**ropugnacula quo q; multis in locis cratibus de
viminib; cōceptis edificāt. ex quib; assidue sagittat. colubrinis quoq;
ac serpentinis nostros deturbant. fatigant. pensant quo q; eis cōducere
et aliquā partē fossa. que in vrbibus adiacet opplere. **O**pera itaq; ab hoste
adhibita lapides cōgerere nō cessant. et occulto in fossam iaciūt. **O**per-
tis assiduitate ps fosse oppletur. antemurale quo q; equatur. ex quo et
muroz ruina in dorst formā redacta facillimus cōscensus in menia ef-
ficatur. **P**recellentissim; princeps noster rodioz magister his cōspectis
diuino quodā ingenio agendis incūbens nil p̄mittere decreuit qd̄ sa-
luti urbis cōducere videat. **N**aturitateq; ac solita modestia vtens. mē-
stribus ad cōcionē vocatis conatus et discrimina grauit̄ et prudenter
explctat. **A**dhorebat enim lateri nobilissimus eius frater excellens mi-
le; **A**nthonius danbussōn dñs de montello ad vicecomitē. vir quidē cō-
silio et armis clarus. qui paulo ante ex gallijs robustis comitatus vi-
ris orientē sancti sepulcri visitandi gratia cupiens sumope tā gloriose
certamini interesse trāsfretat. **I**s enim a fratre patrū decreto ob fidē
integritatē. agendorū experientia artisq; militaris disciplinā cōmilito-
nūm dux et urbis capitaneus designatus magnanimi et prudentis ca-
pitanei munia obiit. et rerū summe cōsult. **A**derant nō pauci equites
iherosolimoz p̄cellentes dānūm priores senatorij ordinis p̄ceptores et
fratres nobilibus familijs in occidentali plaga nati. **A**ffuerūt negocia-
tores prudentia pollentes. ac rodij ciues. greci quo q; ingenio p̄diti qui
vnanimi cōsensu de tutanda vrbe cōsultant. **E**xcellunt profecto pluriz
morū cuiusq; generis instantiū p̄bitas. generositas. virtus. ac magna
nimitas. quoz sententijs excūssis principis nostri solertia. qd̄ optimū
diudicatū est elegit. **N**ostri vero. cuiusdā expti suasu. machina versis-
sem qd̄ tribuccū vocant. ingētia saxa in muntiones et hostium fossas
torquens erigere statuūt. **E**dificaturq; celeriter machina periti viri sen-
tentia. nautazq; et architectoz opa. **Q**ue vbi erecta est. vir peritus gra-
uia saxa in hostes iacit. multosq; cōserit. munimēta diruit. damnaq; ir-
tulit. nō parumpendenda. **E**x cogitatū quo q; est eā partē fosse que lapi-
dibus a turcis oppleta erat euacuare. **S**ed cū id palam effici nō possēt.
cuniculo in pomerio effosso exitū sub lapidibus nostri habent. et clam
lapides in urbem cōportāt. **S**entiūt p̄fecto thurci qui fosse propinquē
erant lapidū cōgeriem minui. et ascensus oportunitatē adimi. nisi quā
totus qd̄ cupiūt efficiant. **T**roci enim muroz ruina cōspecta. statuūt
munitionibus inuiti. que impetū machinarū sustineāt. **M**uroz igitur
lapsi munimēta et repara nostri obiciūt. que in hūc facta sunt modū.

Aurus crassitudinis palmorum duorum in pomerio ex opposito mentum
ducitur. palmus ex roburissimum ligno terre infigitur. glis ramusculis
fruticibus quoque intermixtis intus ponitur. assiduoque attritu infusa
aqua firmatur. densaturque. **P**rovidentius in super ingenijs hostes in ipso con-
gressu propellere et propulsare. **I**gnis artificiosos parat varijs mo-
dis recodite s. cadis pice sulphure. copustibili materia repletis. ac sac-
culis laminis ferreis. pulvereque machinarum refertis. que ingenia exicio-
hosti futura sint. **I**ngens preterea cylindrorum copia affertur. que in hostes
ruant eosque proterant. **V**aria quoque propugnaculorum forma editur que tur-
cis impedimento nostris sint adiumento. **D**elecebant conspicientes virorum
ingenia que remedia excogitabant ac plaudabant. **A**dducitur Georgius
proditor. forti comitatus. caterum ad custodiam data. **C**onsultus de hijs que
tutioni futura sint. remissius tardiusque respondet. nec de se experimen-
tum ab eo expectatum prebet. quemadmodum pollicitus erat. sperabat quippe
vir iniquus et callidus videns mirorum iacturam et facilem ascensum per
ruinam civitatem in hostium potestate futuram. **Q**uedam tamen protulit. ut eius
astucia occultaret. **S**uadet machinam parari que in machinas hostium iaci-
at. **Q**uod ut factum est turcus machine ictus ex adverso dirigit. murumque non
parum ledit. **D**um hec ageretur. epistole ex castris in urbem sagittis dirigun-
tur. que Georgium insimulant. **N**ec Georgius licet verbis discrimen vide-
ret verbis procacibus se abstinet. **Q**ue ut ad noticiam deveniunt vehementer
in eum suspicio oritur. **Q**uibus ex causis vinculis et carcere arceatur. **D**e-
putanturque qui virum examinent et causas defectionis perquirant. **E**xami-
natus contradictorijs ac conjecturis sufficientibus convictus torquetur. **I**n
tormento et extra rogatus. ultro fatetur iussu thurcorum tyranni ad rho-
dios defecisse. ut urbem si posset proderet. quemadmodum plura opida pro-
didit. **S**in minus rodi perinsistere versaretur cuncta diligentius acutiusque
perquireret et specularetur. **M**ores quoque et status ac conditiones incola-
rum et regionis intelligeret ac demum si classis non vinceret ad thurcum re-
verteretur. docturus que ad urbis expugnationem conducere. **P**ropone-
bat namque turcus hanc urbem in sua ditione redigere que ut conficeret mul-
tis pollicitationibus ac pluribus donis allectus Georgius exiit. cri-
men convictus supplicio capitis damnatur. et in proparibus spectante po-
pulo sine furce ligato Georgius suffocatur. ut animam exalavit. popu-
lus cum plausu ad privatas stationes revertitur letus et gaudens de ne-
ce proditoris christiane religionis que tot animas perdere voluit et ad iugur-
lationem et fidei orthodoxe abnegationem tot preclaros viros. castissimasque
matronas. sacrasque virgines. et plebem christianam perducere studuit. **A**nt
tandem penas sceleri debitas vir perfidus. vigilans et semper aliquid cogi-
tans. turcensis classis prefectus bassa. alteras literas in urbem iacere stu-
det que grecos indigenas et cives latinos ad deditionem hortatur. vita
et suppellectili salua promissa. multaque immunitate pollicetur. **S**olum
urbis ditionem expostulat et interitum militum ac principum religionis ihs.

rosolamorum affectat. Si secus rebus suis consulant ad unum omnes inter-
victuros affirmat. Putavit vir nepharius populum insidiam inuenire et qui
metu terreretur vel muneribus alliceretur. si reperit orthodoxe fidei ple-
bem deuota ac ordini iherosolimorum fida consilioque et armis mutua equi-
tatem et latinorum nostrorum conuersatione expertam. Ea igitur inuicem ter-
tante alio videtur consilio. Mittit ad ecclesiam beate marie virginis he-
leomenitree greculum qui dudum ad thurcos defecerat qui digressus allo-
quens ait bassam oratorem ad principem nostrum velle destinare dumodo
tutus inditus pateat. Respondetur ut illic ad ripam fosse nuncium mit-
tat. aderitque in boleduardo qui nomine magistri respondeat. Affuit postea
die basse orator qui nostris prius salutatis ait. Prefectum classis se non
parum immo vehementer admirari quod tam potenti principi resistere au-
deamus. qui duo impemata tot regna tot urbes tot prouincias totque po-
tentatus subiugauit. Quare suadet ut nostre urbi et agris indoleamus
nec patiamur tam crudele facinus perpetrare nec urbem diripi et ad iugum
latrone viros et mulieres ad raptum et ignominiam duci. bellum an pax
prestitur. ut dicamus. Pollicetur quippe breui forma et copendio pacem
si libuerit se prestiturum. et nos possessores urbis et agrorum permansuros.
Aliter minas addens promittit prope diem. ciuitatem in sua potestate
transitura. direptionisque prebituram. et omne genus crudelitatis executu-
rum. Cui principis nostri vice aderat edoctus respondet. Non possu-
mus satis admirari. vos qui cum classe et impetuosis machinis castro-
rumque copia. urbem nostram circumdatis. nos ad pacem hortari. cum id a
militantium officio alienum videatur. Verum. figmento agere videmini. ut
animos tentetis. Scitis nec pollicitationes nec munera vestra nos
mouere. aut ad aliquid indecens conficiendum allidere. Nec profecto mi-
re vestre nos terrent. Sumus enim unanimes. nec discrimen est inter
grecum et latinum. Christum enim colimus vna fide et firma mente. pro quo
pugnare parati sumus. et mortem potius oppetere quam machometo con-
iungi sicut facebant promissa et mine. quibus nos mouere conamini.
Cum vestra classis domesticos lares reniserit. si oratores de pace tracta-
turos mittetis de re consulabimus. Cum armati et exercitu periculi estis
officium bellantium perficite. et vobis deo propicio constanti animo respon-
debimus. Cognoscetis quoque non cum asiaticis et effeminatis viris con-
tendere. sed cum catholicis fortissimis manu conferere. Quo dicto thurci
vultu demisso ex templo discedunt. Dum thurcis maiori conatu. inge-
nio. arteque resistitur ipsoque insania incenditur. Pudet quippe eos tantum
exercitum non pualere. et sui tyranni formidolosam potentiam a rodibus con-
temni. Furibundi itaque machinis. mortarijs sagittis. cathapultis. dies

noctesq; urbem laecessunt. infestant. deterrent. expeririq; satagunt si es-
diorum animi facinora obire preclara audeant. quoadmodum preclara
et magnifica verba proferunt. Secundū igitur alterum prelium ad
turrin molis diu Nicolai commissum. diebus septē et triginta exactis.
vires in urbis menia augent. faciemq; ciuitatis deaurant. Noua quā-
dem vrbs. crassissimo muro cuncta turribus in celum erectis ornata. an-
temurali quoq; et propugnaculis aptissimis munita. trium milium
quingentorū spericorum saporū frequentissimis ictibus laceratur. des-
turpatur. demolitur. Tamq; ruinam plereq; domus ciuium et magni-
stratus palacia perornata ac magnifica patiuntur. ita vt prioris vrbis
facies penitus perdita videretur. ac tanquā gigantei cadaveris sarcis-
na prostrata iaceret. Attolunt sunt plurimoz animi. sed princeps vir
quidem magna sapientia. generositate atq; magnanimitate. preclaris
ac magnificis comitatus equitibus. pugnatorūq; globo fortissimo. stru-
patus. spem in deum immortalem. ac filium eius dominū nostrū ihesu-
m xpm. eiusq; genitricem. precursorem quoq; sanctū Johannē bap-
tistam dirigens. cunctozū mentes solidat. Nec defuerunt magnanimi
baiulini priores. p̄ceptores. ac fratres sacri ordinis iherosolimitani pari-
ter negociatores. indigenesq; et greci qui p̄ fide orthodoxa fortiter pu-
gnare non formidant. Non deterrebat profecto animos. muroz formi-
danda ruina. non metum incutiebat facilis hostiū ascensus. non machi-
narum impetuossimi iactus mentes perturbant. Autūmant turci par-
uo momento urbem subigere. Putant nostri spe et fide pleni. machome-
tanam gentem facile propulsatum iri. Hinc turci in auroa et solis
occasu ad ripam fossarū fistulis et tympanis. eburcensibus solitū can-
tum edunt. exultantq; de futura victoria. Nostri in pomerio tūbarum
clangore iubilant. Princeps noster p̄clarissimus. ingenti acūmine p̄-
ditus prope diem hostilem inuasionem futurā cōiectat. Naturo igitur
consilio presidia menium instituit. Hisq; prestantes viros preficit.
subsidia quoq; nō negligit quibus et electissimos sui ordinis cuiusuis
nationis baiulinos et equites posse voluit qui presto casu urgente ad-
esse debeant. Ipse vero partes subsidij nō recusat. Quinymmo assiduo
labori nō parces. in pomerio menium lapsorū residet. Illic formū quies
nō diuturnū sumit. cenitat. versatur. Magistri vestigia strenuissimū.
q̄sq; sequit. nec primi. nec mediocres. nec infimi onus recusant. Turci

197
vero in castris. preconis voce promulgant. urbis suppellectilem in dis-
reptionem transiturā. impuberem etatem sub iugum vrsidem abneget
mittendam. Proiectos vero et adolescentes ad vnum iugulandos. et
qui viui capti essent. palis quos ad id exequendū octo milia parauer-
unt cruciandos ciuitatis ditione thurcorū tyrāno reseruata. His dis-
tulgatis properant thurci ciuitatem aggredi. priusquā id moliantur
Machometum suo more inuocant. corpus lauant purgantq. Saccu-
los ad ruginam parant. funiculos ad captiuos religandos zonis con-
nectunt. Prædie q̄ pugna inretur. totaq̄ nocte diei cōtinue ac dilucis-
lo q̄ mane quo pugnatū est p̄cessit. octo machine muris obiecte saxa
ingentia assidue torquent. Quod loco propugnaculorū adhibitū erat
diruit. Digiles quoq̄ ac custodes et menium. presidia partim occidit.
vt muris quisquā superflare vix posset. nisi summo astu occultaretur.
et scalas ad signum campanæ paululum descenderet et demū cōscende-
ret. Nec tempus datum est pro pugnacula denuo instaurandi cū bom-
bardarum ictus frequentiores essent. ita vt tam paruo tempore trecenta
vel turres saxa iacta sint. Thurci vero iactu machinarum peracto
ad signum actus mortarij quod pridem eo in loco constituerant con-
fertissimi magno impetu quā celeriter quinto kalendas Augusti rui-
nam orto sole conscendit. Erat nāq̄ facilis vt diximus eis ascensus
ymmo facilior quā nostris per scalas. Superiora quoq̄ murorum loca
occupant. trucidato q̄ illic erat q̄ primo tanto impetui resistere ne-
quiuit anteq̄ subsidia nostra scalas ascenderent et illic hostilia signa
sternunt. Idem quoq̄ faciunt ad turrim yralie cuius verticem oppu-
gnat. Clamor vndiq̄ oritur. manus quoq̄ viriliter cōseritur. magnaq̄
vi pugnatur. nostri quoq̄ a dextro sinistroq̄ cornu fortiter hosti resi-
stunt. vbi affuerunt gloriose dimicantes nobiles prestantissimus dñs de
montelio capitaneus armis pollens. batulini quoq̄ et equites ihero-
solimorū ac negotiatores non pauciq̄ indigene et cuiusuis nationis
strenui. quorū quidam inter confertissimos hostes acriter dimicantes
cecidere. alij multis vultuibus acceptis vitā seruauere. Scalas quoq̄
que q̄tuor erat quib⁹ inuicū iudeorū descendebat vna principis nostri
inssu p̄fracta qua thurci descendere ceperāt extemplo cōscensis. Claris-
sim⁹ magister et princeps noster petrus dambussōn p̄clara comitat⁹ co-
horte. magno fortisq̄ animo hosti se obicit. scalasq̄ cōscendit hostē viriliter

oppugnat. propulsat. quosdamque trucidat. Nec aliter ipse sui que comitatus
liones quibus comitatus erat pro fide catholica et republica christiano-
rum pugnauere quam olim gloriosi machabei pro cultu diuino et hebreorum
libertate preliati sunt. Nec haud secus quam plerique romani principes pro
tutanda patria dimicauere qui ob seruatam rempublicam patres patrie
meruerunt appellari. Hos enim precellentissimos viros imitatus prin-
ceps et magister non ster discrimina non formidans vulneribus quinque
in corpore susceptis. quorum unum letale censebatur. nisi medicorum cura re-
mediu attulisset. rhodioque rempublicam tutatus est. seruauit. restituit. De
quo preclarum quidem facinus pater patrie optimo iure appellandus est.
Thurci enim propulsi armati. duo milia quingenti super muros erant
confertissimi nostros secum manus conferentes armorum ut propellere ni-
tebantur. Primorum tamen virtus inuicta persistens diuino presidio sus-
fulta nequaquam loco cessit. Sequebatur quoque thurcos quasi muris potiti
erant ingens thurcorum multitudo que totum campum adiacentem ruinam
vallum et fossam expleuerat ut terra vix conspici posset. Affirmat per
fuge quadraginta milia turcorum adesse. Pugnatum est diebus. hostis animi
bigua fortuna modo ad nostros modo ad thurcos victoria inclinante.
Tandem diuina clementia principis et nostrorum virtute fouente. turci
funduntur. propulsantur. cedunt. tantoque impetu et celeritate terga ver-
tunt. ut stupis necem et vulnera afferent. Spectaculo nobis fuit quod
a nostris interpugnandum gestum est conspiceret. Ex turcis quippe qui
nostros fortiter lacebant super muros stantes trecenti a nostris in
vicum iudeorum precipites trahuntur et impelluntur. Erat namque mu-
ri altitudo ad intra fere pedum viginti. Hi omnes ad unum trucidati
sunt. et cadauera vulneribus deformia passim iacentia intra urbem vi-
sa sunt. Cum thurci pedem referrent. et ad castra tenderent. nostros
consecuti sunt. et complures intra munitiones occiderunt. quorum spoliis
ac insigni tyranni vexillo auro argentoque ornato quod tante victoriae
monimento exstitit potiti. magno cum plausu urbem per muros unum
nam intrant. Cecidere ea in pugna thurci tria milia quingenti. quo-
rum cadauera intra urbem. super menia. fossa. munitionibusque hostium et
mari reperta sunt. Et postmodum ad liem vitandam que passim defor-
mia et lacera iacebant coacta. Interiere prout per fuge diuiserunt. cum
exercitus a bassa recenseretur aderam. ex thurcis obsidionis tempore
nouem milia. vulnerati que sunt milia quindecim. magnisque incomodis
latibus exercitum affectum affirmant. Fama satis constans est et pa-
lam a perfugis vulgatur thurcos visionis miraculo exterritos tanta
trepidatione loco cessisse ac pedem retulisse. Aunt enim cum vexilla

veilla dñi nostri ihesu xpi ac virginis marie ac sancti Johannis bap-
tiste religionisq; iherosolimoꝝ in conflictu iussu principis erecta sunt.
cruce aurea in aere splendidissima hostes vidisse. Apparuisse insuper
candidissimā virginē clipeū et hastam gestantem. ac hominē vili veste
oblitum splendidissimo comitatu stipatum presidia adesse. Que visio
tantū terrore eis incussit. vt nullo pacto progredi ausi sint. Fatendum
quoq; est hanc victoriam de celo dimissam esse. Quomodo tam parua
militum nostroz copia hosti potentissimo iam muris potito resistere
potuisset. nisi diuinū presidū affuisset. Quomodo tam parua tempo-
ris morula. tanta hostium manus cecidisset nisi angelus de victoria
ntulisset et inimicos trucidasset. Erant enim tot occisorū cadavera. et
ita perpulcre ordinata. vt nō horarū sed dierū opus esse videretur. et id
potius diuinitus q̄ humanitus cōtigisse putetur. Quis hostem menia
possidentē. iamq; victoria lasciuentē et exultantem terruit. Deus cle-
mentissimus. Quis hostem ne scalis descenderet anteq̄ subsidia cōscen-
derent prohibuit. Deus fortissimus. Quis eorum mentes obcecavit vt
post primam pugnam nō aggrediuntur nostros. et multis vulneribus
ōpressos et defatigatos oppugnent. Deus clementissimus. Quis tam
potentem hostem qui tot et tanta regna subiugauit. prohibuit. ne hunc
iherosolimoꝝ principatū. mediocrem quidē ac ceteroz cōparatione te-
nuem. post Constantinopolitane vrbis excidium sue ditionis faceret.
Deus sapientissimus. Agamus igitur gratias de tanto beneficio ei qui
nos ab impioꝝ manibus p̄seruauit. Thurci enim spe potiunde vrbis
ducti queq; crudelitatis genera exercere proponebant. si nephando op-
tatu frustrati tanq̄ pecudes trucidantur. propulsantur. vincuntur. Ex
templo pugna cōmissa ad primū lapidem castra et papilionēs thurci
collocant. machinas ad litus maris deuēhūt. et nauigijs onerant vul-
neratos. et quos ex licia traiecerant multos dies vsq; ad eoz discessum
in turchiam cū omni supellectili reuēhūt. Dicos vineas p̄dia si que in-
tacta illa q; remanserāt vastant. depopulantur. incendūt. ingenti pec-
cudis multitudine subacta. Dum hec thurci moliretur et discessum par-
tarent. apparuere subsidiarie naues quas p̄cellentissimus Sicilie rex
Ferdinandus fidei catholice deuotissimus rodijs mittebat. Que ad au-
ram post meridiem thurcis cōspicientibus cum rhodioꝝ plausu. et gra-
eijs altissimo datis portū intrare nō formidant. Hostis machinas q̄s
ad hoc parauerat in eas dirigit. Factu machinarū vna detrimentū ma-
lo excipit. altera incolumis euasit. Anchoris ante aditū portus naues
subnive vi tormentozū et maris estu feruente paulum ab aditū disce-
dūt. Hespero adueniente et procella ingruente nauis q̄ lesa fuerat por-
tum intrat. altera vela ventis dare cōpellitur. Postridie eius diei cum
ea nauis portum subire niteretur vento deficiente. dūm placidū reddi-
tur mare. nec longius a classe turchensi distaret. triremes turchoz vigin-
ti exercitu et rodijs cōspicientibus nauim aggrediuntur et oppugnant.

Qui navi deiecerunt viriliter se tunc. **H**oris vero tribus navali pre-
 lio machinam iactu pugnatum est. Tandem nostri victores evasere. In
 qua pugna triremium profectus occiditur. Hac quoque incommoditate acces-
 sit ad suos hostis revertitur. et navis subsidiaria postera die portum ple-
 nis velis intrare non formidat. Attulit profecto hec naues nuncium quod
 Rhodios non parva affectu leticia. Pontifice quippe littere recitatur. que
 Rhodiorum animos paterna monitione solidavit. Subsidia quoque navium
 parata pandunt que prope diem ventura erant. Preterea grande expedi-
 tionem parari nunciant. que ne dum Rhodios obsidione liberare. verum et in-
 micam classem expugnare. ac posteruere possit. Rhodii leto accepto nu-
 cio clementissimum romanum pontificem Sixtum quartum miris laudibus col-
 lunt. laudant. predicant. deoque pro eius felici statu humiles preces fundunt.
Hic quoque rumor ad thurcos transiit. qui perterriti ceptum discessum acces-
 lerant. Pactis igitur novem et octoginta diebus Rhodiorum litore classem
 solvens per hunc navigare properat. Illic milites et suppellectilem exor-
 nerat. ubi dies undecim morata ad domesticos lares cum clade et igno-
 minia revertitur. Qui obsidionis pericula exoptus est et reipublice sum-
 ctus officio cognovit ad laudem dei. christiane religionis exaltationem
 et Rhodiorum gloriam rerum gestarum commentarium edidit.

De captione civitatis ydruntine.

Mane postea quam insula rodi divino potius miraculo quam alias ma-
 ris illius pro magna parte solo equatis a turcorum obsidione et fu-
 rore fuit liberata. atque ita ipsi turci spe sua et conatu impiissimo
 frustrati fuerunt. indigne valde opprobrium illud ferentes. atque plurimis
 quas eis christianorum negligentia paravit elati vicioris tantis stragibus et
 calamitatum generibus. quibus regna. provincias. civitates et loca pluri-
 ma christianorum hactenus affecere nequaquam contenti. neque sparsi sanguinis se-
 delium multitudine satiati. arbitrabantur facile ignominiam quam a Rodia-
 nis acceperant in ceteros christicolas posse retorquere. Proinde classem de-
 nuo instaurant validissimam et copiosum exercitum parant. presertim
 maxime mari adriatico vicinas. terra marique inuadere et successive in-
 diram et miserabilem redigere servitutem animose contendunt. Nimirum cum ipse
 thurcorum tyrannus crudelissimus. auro et hominibus habundans et domi-
 nandi mira cupiditate inflamatus. optime intelligeret gentes sibi vicinas.
 bellis frequentibus per eum attritas. arma sumere non audere. et solos
 fideles ungaros muri loco ad orientem remansisse. in italos ex tunc venire
 decrevit. Ergo post ceteras cruentissimas iacturas et strages quas christia-
 nis populis ipsi nequissimi hostes fidei turci in alijs terris intulerunt.
 post hereditam tot civitatum eversionem. miserabile excidium. et lamentabiles atque

vniuerso pene orbi terrarū notissimos conatus. vobisq; vrbis postremo
 cū ingenti multitudine gentiū. terra mariq; obsidione In Apuliā res
 gni Sicilie prouinciā cū magno exercitu et classe ex velona applicue
 re. Est in ea prouincia ciuitas quedā archiepali sede insignis. atq; popu
 loru multitudine et rerū omniū opulentiā nō minime pstantis ydruntū
 appellata. vnius noctis nauigatione a predicta ciuitate Velona. q̄ sub
 thurcorū est potestate distās. Hanc ipi immanissimi turci post aliquot
 dierū obsidione et muroꝝ eiusdem machinarū impetu euerſionē. tandē
 (heu rem miserā et afflictā) cruentissimo bello vi et armis ceperūt. ex
 pugnauerūt. spoliauerūt. vris partim cesis. partim acerbissime seruitu
 tis iūgo subiectis. matronis stupratis. virginibus raptis. sanctimonia
 libus sedatis. adolescentibus immaniter cruciatis. senibus hominū et
 equoꝝ calcibus cōculcatis. Sacerdotibus etiā intra ecclesiā pro defen
 sione fidei. hūiles pces instāter altissimo porrigentibus. ferarū more iū
 gulatis. et ipō archiepo ydruntino sene et annoſo. pontificalibus induto
 sacratissimā cruce manibꝝ tremulis tenēte ferra lignea crudeliter in fru
 ssa diuisa. pgnantibꝝ quoq; cū semiuuis corpusculis inaudita crudeli
 tate dilaceratis. atq; dilaceratis. demū ciuitatē ipā ydruntinā in suā di
 stione redactā. hominibꝝ et numero copioso. muris. victualibus. vallis.
 machinis. armis et alijs ad defensionē necessarijs mirū in modū muni
 uerūt. Tandē ipō turcoꝝ principe machometo. haud longe post ex hac
 lince subtracto. filius eius in regno successit: qui hodie thurcis imperat.
 prefatam ciuitatem ydruntinam regi reddidit Neapolitano. ex causis
 quā breuitatis gratia ptermitto. Atq; ita thurcis vrbē et Apulie pro
 uincia pulsis xpianis incolis denno ydruntum inhabitatur. Hec de
 historijs istis breuiter dicta sufficiant.

De regimine peregrinātū in trāsmare scribit Hall me
 dicus in hūc modum.

In mari peregrinātū si subuersio et vomitus acciderit. Utatur
 suppo hesterē vel granatoꝝ cū menta. vel pomorū mūzoꝝ cū
 tamarindis sugat. et odoret granata poma mūza coctana. mi
 nuatq; cibū. Si autē incipit ei vomitus dominari mūdetur stomachus
 eius coleris. et utatur deinceps supradictis. sitq; cibus eius acerbā. vel
 qui sit de acerbis. Rasis autē medicus dicit. Qui p mare vult incedere
 orob fructuū et medicinas quibus vti cōsuevit secum deferat. Prius ta
 mē q̄ ingrediatur mare p aliquot dies cōmestioni qua cōsuevit vti.
 debet minuire. taliq; cibo vti qui sit de hijs que rigidū stomachū faciūt
 Ea quoq; die q̄ mare primū ingredit aquā nō intueat. s̄ ea odorare et
 comedere paulatim incipiat. q̄ vomitū reprimūt. Quibus ita gestis si
 stomachi subuersio acciderit et vomuerit. aliquatenꝝ vomere pmitten
 dus est. qm hoc ei nō nocet. Q̄ si plus q̄ necesse est hoc ei accidat orob
 fructuū quasi sorbendo atq; lambendo sumat. et sumach et granatoꝝ
 grana et huiusmodi accipiet.

De canthela contra pediculos ac pulices et muscas in mari

Halt vbi supra

Accidit autē peregrinanti copia pediculorū in corpore propter sitidorem et puluerem ac balnei paucitatem. Quōd cū euenerit corpus eius cathaplasinetur cā argento uiuo occiso. cū oleo adiuncta aristologia longa et defelsa. Mane quoq; balneum ingrediatur et corpus eius fricatione valida mundetur. caputq; cū carafas lito et boraco lauētur. **N**asi autē vbi supra. Pediculorū grauationē prohibent vsus balnei et lauacri. pānorū frequēs mutatio. proprieq; vt pānus q̄ carni adheret lineus sit. tarde nāq; pediculis repletur. huiusmodi autē interficat argentū uiuū exinctū si oleo misceatur. et ex eo fila lanæ inungatur. que sup se aliq̄s impendat aut ex eis se ringat. **P**ulices cū herba que dicitur canchar in lecto posita fuerit quasi ebrii et paralytici fiunt. nec salire nec se mouere possunt. **S**i vero aqua in qua tribuli cocti fuerint domus roretur. pulices omnino destrucuntur. aqua similiter in qua ruta decoquitur aut oleander eos interficit. **C**ulices ex fumo palee et ex fumo vaccini stercoreis et q̄ maxime ex fumo calami et nigelle surgantur. **M**usce vero aqua in qua niger elleborus coquitur et arsenici citrini vel olubani fumo necantur. **A**lia pleraq; medicinalia puta cōfectiones et h̄moi sanitatis p̄seruatiua. cōseruatiua aut cōfortatiua satis cōmunia sunt. et facile quisq; peritū medicū potest habere cōsultum qui has voluerit subire peregrinationes. sup h̄is rebus quas sibi interpretandū necessarias arbitrabitur. **I**deo de eis supsedere q̄ quidpiam scribere maxime q̄ me nō satis deceat malo.

Sanctarū peregrinationū in montem **Syon** ad venerandū xpi sepulcrū in **Jerusalem**. atq; in montē **Synai** ad diuā virginē et matrem **Katherinā** opusculum hoc **Totentiuū** p̄ **Erhardū reiwich** de **Traiecto inferiori** impressum. **I**n ciuitate **Moguntina** Anno salutis. **M**.cccc. **lxxxviij**. die. **xj**. **Februarij** **F**init feliciter.

